

Varno v gore

Ne učimo se iz spletnih filmčkov

Zima v gorah ima svoje posebnosti, krajši dan, nizke temperature, zaprte kočice, spremenljive snežne razmere

Katja Petrovec

V gorah se iz leta v leto zgodi več nesreč in tudi letošnje leto ni bilo po številu intervencij gorske reševalne službe nič manj naporno. Do konca leta so reševalci posredovali kar 662-krat, največ na območju Bohinja, Tolmina in Bovca, ki so tudi najbolj priljubljene turistične destinacije pri nas. Čeprav je reševanje pohodnikov s **planinskih poti** še vedno največ, pa tako kot drugod tudi pri nas postaja vse bolj priljubljeno turno smučanje. Porast tega športa je bilo najbolj zaznati lani, ko je bilo delovanje smučišč zaradi koronavirusa okrnjeno, posledično se je povečalo število intervencij zaradi turnih smučarjev. Zima je v gorah pokazala svoje zobe oziroma pasti tudi letos. V začetku decembra se je kljub nizki splošni nevarnosti proženja plazov zaradi hitre otoplitve sprožil velik snežni plaz na območju Okrešlja in zajel dva pohodnika, ki sta imela veliko srečo, da sta preživela. Le kakšen teden dni pozneje sta se dva pohodnika izgubila v večernih urah na poti proti Blejski koči na Pokljuki. Prav zato **Planinska zveza Slovenije** že leta opozarja na varno, odgovorno in postopno hojo v gore in tudi turno smučanje.

Zimska oprema

Zima v gorah ima svoje posebnosti. Sneg, krajši dan, nizke temperature, zaprte kočice, spremenljive snežne razmere. Vse to zahteva natančno načrtovanje planinske ture, primerne zimske opreme, dobro poznavanje lastnih izkušenj, dodatna znanja in informacije s terena. Vse več ljudi zahaja v gore, večina je tudi dobro opremljenih, toda kot opazja strokovni sodelavec **PZS** in gorski reševalec inštruktor **Matjaž Šerkezi**, ljudje ne znajo te opreme pravilno in zadovoljivo uporabljati. »Taki se morajo nujno udeležiti tečajev varnejšega giba-

nja v gorah in plazovnih delavnic,« odgovarja Šerkezi, »kajti kadar koli gremo pozimi v gore, moramo imeti s sabo plazovni trojček. To je plazovno žolno, napravo, s pomočjo katere nas lahko v primeru zasutja plazju najdejo, sondo in lavinsko lopato. Ponesrečence, ki jih zajame plaz, najdemo skoraj praviloma brez oblačil, hlače so redke, ki ostanejo na njih, zato žolna nikakor ne sme biti v nahrbtniku. Prav tako jo moramo znati uporabljati, sicer nima učinka. Lopata mora biti obvezno aluminiasta. V primeru mokrega, težkega plazju, kakršen se je utrgal v začetku decembra na Okrešlju, s plastično lopato bolj malo odkopljemo. S plazovno sondo pa določimo osebo pod plazom, saj zatipamo, ali gre za človeka ali skalo, in ne kopljemo na napačnem mestu. Toda preden začnemo vse to uporabljati, si ne pogledamo le filmčka na spletu, ampak se udeležimo plazovne delavnice. Če nimamo izkušenj, se v gore odpravimo z gorskim ali planinskim vodnikom in pred tem preverimo njegove kompetence.«

Tudi dereze in cepin sta lahko pozimi smrtno nevarna, če ju ne znamo pravilno uporabljati. »Kombinacija derez in planinskih palic ne gre skupaj. Z derezami hodimo po strmih, ledenih pobočjih, in če nimamo v rokah cepina in se ne ustavimo v prvih sekundah, smo izgubili bitko. Ko imamo v rokah cepin, nosimo rokavice in imamo pokrite okončine, saj nam ob morebitnem padcu postreže kožo s telesa in slej ko prej bomo cepin spustili iz rok,« poudarja Šerkezi. Dereze in snežne verige so lahko odličen pripomoček, toda le pri hoji po cestah, planinah in poteh, kjer ni možnosti, da zdrsnemo po pobočju. Takoj ko zaidemo v strmejši svet, kar sta že Kamniško sedlo ali Viševnik, potrebujemo prave

dereze, pravi Šerkezi.

Ko se pozimi odpravljamo v gore, potrebujemo vso opremo kot v letnih, kopnih razmerah, k čemur sodita tudi prva pomoč in kakovostna naglavna svetilka, obenem pa morajo biti prav zaradi posebnosti zime čevlji in oblačila toplejši, z dobrimi izolativnimi sposobnostmi, v primeru slabega vremena tudi taka, ki nas ščitijo pred snegom, dežjem in vetrom. Najbolj kredibilne informacije o planinskih turah dobimo v planinskih vodnikih in ne na spletu. Obvezno sodita v nahrbtnik tudi zemljevid in telefon s polno baterijo ali celo rezervno.

Turno smučanje

Velik del zimskega gornštva je postalo tudi turno smučanje, in ker poteka to v gorah, veljajo zanj enake zakonitosti kot za gornštvo in **alpinizem** v zimskem času, poudarja **Luka Kovačič**, vaditelj turnega smučanja in slovenski reprezentant v turnem smučanju. Toda turno smučanje se ne dogaja le v gorski naravi, ampak zajema vse gibanje na smučeh, tudi na smučiščih ali neurejenem terenu ob smučiščih.

»Vsak je enkrat začetnik in začeti je treba s tečaji. Prvi pogoj za turno smuko je vsaj osnovno znanje alpskega smučanja, kar pomeni tudi, da se morate suvereno peljati po rdeči označeni smučarski progi. Seveda bo na začetku turna smuka počasnejša, nato vedno hitrejša in suverenejša,« je dejal Kovačič, ki svetuje tistim, ki se šele spoznavajo s turnim smučanjem, da naredijo prve korake in za voje na urejenem smučišču.

»Turna smuka je dovoljena v času obratovanja smučišča, če ni drugače navedeno. Zaradi varnosti se vzpenjamo ob strani smučišča, ne ustavljamo se pod prelomnicami, če moramo prečkati smučišče, naredimo

to na ravnini, kjer smo vsem vidni. Nekatera smučišča so že uvedla tudi turne karte, nekdo smučišče uredi in to moramo spoštovati. Dokler se torej gibamo na samem smučišču, nam zadostujejo osnovna turnosmučarska oprema in topla oblačila, toda takoj ko urejene proge zapustimo, se znajdemo v surovi naravi, kjer potrebujemo vso gorniško in zimsko opremo ter se moramo zavedati nevarnosti, ki nam tam pretijo,« pravi Kovačič. Brez plazovnega trojčka se ne podajamo na turno smuko, obenem pa vse več smučarjev zaradi dodatne varnosti uporablja tako imenovane ABS-nahrbtnike. Ti vsebujejo balon, ki ga sprožimo v primeru plazu in nas zadrži na vrhu plaz. Čeprav se zdi tovrstna rešitev zelo prikladna in enostavna na prvi pogled, pa strokovnjaki opozarjajo pred njegovo nekritično uporabo.

Luka Kovačič je jasen: »Če takega nahrbtnika ne znamo uporabljati, nam ne bo prišel prav. Kajti ko se enkrat zgodi nesreča, smo v šoku in

ne reagiramo, kot smo naučeni, ampak instinktivno. Če nismo trenirali desetkrat in večkrat, tega instinkta ne bomo naredili.«

Tudi **Miha Habjan**, podpredsednik **PZS**, dodatno opozarja, da so ABS-nahrbtniki namenjeni le tistim, ki imajo res veliko izkušenj, dobro poznajo razmere in se ukvarjajo z določeno vejo turne smuke. »Za vse, ki se s turnim smučanjem spoznavajo, in za povprečne turne smučarje so taki nahrbtniki nepotrebni in lahko tudi nevarni, ker nam lahko dajo lažno varnost. Turni smučarji moramo narediti vse, da nismo ujeti v plaz, in ne smemo narediti ničesar, kar bi nas privedlo v plaz. Statistike pravijo, da ABS-baloni sicer pomagajo pri plaz, toda če ne ujamemo pravočasno sprožilca, se balon ne bo sprožil. Mnogokrat se baloni tudi predrejo, zato ni nujno, da bomo preživeli plaz. Brez plazovnega trojčka nam takšen nahrbtnik nič ne koristi. Gre za kompleksno stvar in tisti, ki smo veliko v gorah, se plazov bojimo in naredimo

vse, da nas ne ujamejo.«

Zato turno smučamo vsaj v dvoje, da si v primeru nesreče pomagamo. Smučamo tako, da smo si v vidnem polju, se sproti ustavljamo in preverjamo drugega drugega. Pasti smučanja tičijo tudi v gozdovih, kamor se veliko smučarjev odpravi smučat ob visoki stopnji plazov. Podrto drevje in s snegom prekriti električni pastirji hitro terjajo zlomljeno nogo in poškodovana kolena. »Toda če se lotimo turnega smučanja na pravi način, je to varen šport. Nekaj dobrih turnosmučarskih vodnikov imamo, kjer lahko najdemo pravo turo zase. Toda vedno moramo biti strogi do sebe in se pravilno oceniti. Smučati začneš na smučišču in na koncu smučáš z najvišjih vrhov. A tja prideš s postopnostjo, stopničko za stopničko, z znanjem in izkušnjami,« je še dejal Kovačič in poudaril tudi pomembnost medsebojnega spoštovanja vseh, ki zahajamo v gore. ■

Miha Habjan, Matjaž Šerkezi in Luka Kovačič opozarjajo: Pozimi v gore s plazovnim trojčkom in popolno zimsko opremo. /

Foto: Katja Petrovec